

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/232/2013
Identifikačné číslo spisu:	4211205677
Dátum vydania rozhodnutia:	26.05.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:4211205677.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu KOMVáK - Vódárne a kanalizácie mesta Komárno, a.s., so sídlom v Komárne, E. B. Lukáča č. 25, IČO: 36 537 870, zastúpeného AK Mandzák a spol., s.r.o., so sídlom v Bratislave, Zámocká č. 5, proti žalovanému Ľudovít Morovič - VYDAVATEĽSTVO DANUBIUS, so sídlom v Kolárove, Dlhá č. 47, IČO: 11 715 766, zastúpenému JUDr. Andreou Koczkás, advokátkou v Komárne, Elektrárenská č. 3, o ochranu dobrej povesti, vedenej na Okresnom súde Komárno, pod sp. zn. 8 C 94/2011, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 31. januára 2013 sp. zn. 25 Co 351/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre z 31. januára 2013 sp. zn. 25 Co 351/2012 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Komárno uznesením z 27. septembra 2012 č.k. 8 C 94/2011-241 zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania v zmysle § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. podaného z dôvodu, že na základe sťažnosti z 13. apríla 2012 Tlačová rada Slovenskej republiky rozhodla o porušení zásad novinárskej etiky uvedením článku, ktorý je predmetom konania a ktorý bol zverejnený 11. februára 2011 v regionálnom maďarskom týždenníku O., ktoré rozhodnutie mu zatiaľ nebolo doručené, konanie nie je teda právoplatne skončené, avšak môže mať podstatný význam pre rozhodnutie súdu. Svoje zamietajúce rozhodnutie súd prvého stupňa odôvodnil len tým, že vo veci bude súd vychádzať z dokazovania vykonaného v súdnom konaní.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcu uznesením z 31. januára 2013, sp. zn. 25 Co 351/2012 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. Uviedol, že Tlačová rada Slovenskej republiky rieši podnety upozorňujúce na porušovanie novinárskej etiky a podnety týkajúce sa bránenia novinárom v prístupe k informáciám. Riadi sa Etickým kódexom novinára a vydáva rozhodnutia v súvislosti s porušením Etického kódexu novinára. Rozhodnutie o porušení zásad novinárskej etiky uvedením článku, ktorý je predmetom konania, nie je

pre súd právne záväzný a to ani v prípade konštatovania, že došlo k porušeniu etického kódexu. Rozhodnutie Tlačovej rady Slovenskej republiky je možné pojať ako listinný dôkaz preukazujúci opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku a v prípade, ak sa preukáže jeho súvislosť so skutkovými okolnosťami súdnej veci, môže byť súdom vyhodnotený spolu s ostatnými dôkazmi v konaní, sám osebe však nemá právnu záväznosť.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Odňatie možnosti konať pred súdom podľa žalobcu je potrebné vidieť v postupe odvolacieho súdu, ktorý nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, keď neuviedol úvahy, na základe ktorých dospel k záveru, neprihliadol a odklonil sa od relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a týmto postupom zasiahol do práva účastníka na spravodlivé súdne konanie, pretože za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie treba považovať aj nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Uviedol, že v návrhu na prerušenie konania informoval súd o štádiu konania Tlačovej rady Slovenskej republiky o sťažnosti a predložil tlačovú správu v ktorej bolo okrem iného uvedené, že v prípade predmetného článku došlo k porušeniu etického kódexu. Podľa § 135 ods. 1 druhá veta O.s.p. súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Záver odvolacieho súdu o nezáväznosti rozhodnutia Tlačovej rady Slovenskej republiky o porušení zásad novinárskej etiky pre súd nekorešponduje so závermi rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Europapress Holding d.o.o. c/a Chorvátsko o poskytnutí ochrany slobode prejavu novinárov, ak títo konajú v dobrej viere s cieľom poskytnúť presné a hodnoverné informácie v súlade s novinárskou etikou a chýbajúce argumenty zdôvodňujúce odklon odvolacieho súdu od uvedeného rozhodnutia spôsobujú nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Namietol, že dovolací súd nesprávne posúdil otázku významu rozhodnutia Tlačovej rady Slovenskej republiky o porušení, resp. neporušení novinárskej etiky pre rozhodnutie súdu v prejednávanej veci a teda nesprávne právne posúdil návrh žalobcu na prerušenie konania.

Žalovaný nevyužil právo vyjadriť sa k podanému dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), predovšetkým skúmal, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska, pričom dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), alebo ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Žalobca napadol uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Nejde teda o zmeňujúce uznesenie súdu prvého stupňa a ani o potvrdzujúce uznesenie uvedené v ustanovení § 239 ods. 2 O.s.p. Vzhľadom na to jeho dovolanie v

zmysle § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nedostatok návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolací súd sa s ohľadom na námietky žalobcu uvedené v dovolaní osobitne zamerlal na otázku, či konanie nie je postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. vadou spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi pred súdom konať a dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu je v danom prípade takouto vadou postihnuté.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (I. ÚS 56/01). V obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 304/06).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t.j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pod ktorým pochybením súdu sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom i k právnej stránke veci a pod.).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. To platí aj pre výklad a používanie procesnoprávných predpisov.

Vydaniu rozhodnutia súdu musí predchádzať zákonné konanie (fair proces), t.j. taký postup súdu, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Ide o procesné práva, ktoré môže účastník uplatniť nielen v

konaní na súde prvého stupňa, ale aj v odvolacom konaní. Realizácia týchto práv v odvolacom konaní je však znemožnená, ak odvolací súd sa síce stotožní s konečným záverom súdu prvého stupňa o neopodstatnenosti žaloby, ale svoje rozhodnutie založí na právnych záveroch vychádzajúcich zo skutočností s ktorými sa prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí nezaoberal a ku ktorým sa neúspešný žalobca nevyjadroval, pretože k tomu nemal dôvod.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. s odôvodnením, že vo veci bude vychádzať z vykonaného dokazovania.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podal stručný výklad ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p., uviedol, čoho sa žalobca žalobou domáha a z akých dôvodov navrhuje konanie prerušiť a nedostatok potreby postupu podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. odôvodnil tým, že Tlačová rada Slovenskej republiky rieši podnety upozorňujúce na porušovanie novinárskej etiky a podnety týkajúce sa bránenia novinárom v prístupe k informáciám, riadi sa Etickým kódexom novinára a vydáva rozhodnutia v súvislosti s porušením Etického kódexu novinára, rozhodnutie o porušení zásad novinárskej etiky uvedením článku, ktorý je predmetom konania, nie je pre súd právne záväzný a to ani v prípade konštatovania, že došlo k porušeniu etického kódexu, rozhodnutie Tlačovej rady Slovenskej republiky je možné pojať ako listinný dôkaz preukazujúci opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku a v prípade, ak sa preukáže jeho súvislosť so skutkovými okolnosťami súdnej veci, môže byť súdom vyhodnotený spolu s ostatnými dôkazmi v konaní, sám osebe však nemá právnu záväznosť.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p., ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Povinnosť súdov rozhodnutia odôvodniť v súlade s vyššie citovaným ustanovením je jedným z princípov riadneho a spravodlivého procesu vyplývajúcich z článku 36 a nasledujúcich Listiny základných práv a slobôd, ktorý predstavuje súčasť práva na spravodlivý proces. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Stav, kedy rozsudok nespĺňa náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., vo svojich dôsledkoch vedie k tomu, že sa stáva nepreskúmateľným. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia, keď v podstate postráda akékoľvek odôvodnenie, čo ho robí vo svojej podstate absolútne nepreskúmateľným. Odvolací súd pritom musí dbať na zásadu, že nemá nahrádzať súd prvého stupňa a zbavovať účastníka domáhať sa preskúmania skutkových a právnych záverov. Preto tam, kde je rozhodnutie súdu prvého stupňa nepreskúmateľné, lebo tento súd nerešpektoval princípy uvedené v § 157 a § 132 O.s.p., nezostáva nič iné, než také rozhodnutie v intenciách ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušiť.

Výriešenie procesnej prípustnosti prerušenia konania pri správnom právnom postupe súdu predchádza postupu súdu pri hodnotení vecnej stránky prípadu. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“

založil na konkrétnych právnych záveroch oproti súdu prvého stupňa, ktorý svoje rozhodnutie ničím neodôvodnil, bolo žalobcovi odňaté právo namietat' správnosť zaujatého právneho názoru na inštančnom súde. Odvolací súd vyvodil svoj právny záver zo skutočností, ktoré súd prvého stupňa výslovne právne neposudzoval, resp. nevyhodnotil v neprospech žalobcu. Žalobca teda už pri podávaní riadneho opravného prostriedku nemal možnosť namietat' a zdôvodňovať prípadné nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa ohľadne vecnej alebo inej stránky prípadu, tak ako ju hodnotil a právne uzavrel odvolací súd; žalobca sa v dôsledku toho k samotnému právnomu záveru odvolacieho súdu nemal možnosť vyjadriť a predložiť prípadne aj také dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajšieho právneho záveru súdu prvého stupňa nejavili významnými, avšak z hľadiska právneho záveru odvolacieho súdu boli rozhodujúce. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil žalobcovi realizáciu jeho procesných práv, svojím postupom zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Znemožnenie realizácie procesných práv účastníka v takomto prípade je prakticky dôsledkom nerešpektovania zákonného princípu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že procesný postup odvolacieho súdu završený dovolaním napadnutým uznesením, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, je zaťažený vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., existencia ktorej je vždy dôvodom pre zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátil Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 a 3 O.s.p.). S prihliadnutím na dôvod, pre ktorý dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

V konečnom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.